

Kvinnufylkingin

Kvinnufylkingin, sum var serliga virkin síðst í 70'unum, var ein av teimum meira framfúsni bólkunum innan føroysku kvinnurørsluna. Bergtóra Hanusardóttir var millum kvinnurnar sum stovnaðu bólkin, ið millum annað arbeiddu fyri betri føðiumstøðum, tryggari ferðslu og til dømis at fáa hitir til keyps í vanligum handlum.

ÓLUVA NATTESTAD

OLUVA@SOSIALURIN.FO

Kvinnufylkingin var ein bólkur sum helst við íblástri úr reyðsokkarørsluni í Keypmannahavn gjørdi vart við seg í bløðunum og á gøtunum í Havn frá 1976 til tíðliga í 80'unum. Eini 30-50 kvinnur við beinleiðis tilknýti til Kvinnufylkingina vóru virknar í felagsskapinum og stríddust fyri minni og størri broytingum í samfelagnum. Uppaftur fleiri tóku lut í átøkunum hjá felagsskapinum.

Ein av stigtakarunum til Kvinnufylkingina var Bergtóra Hanusardóttir, sum fyrst í 70'unum búði niðri í Keypmannahavn, har hon var í lestrarørindum. Saman við Elin Rasmussen og øðrum føroyskum kvinnum var Bergtóra við í Kvinnubólkinum, sum tá helt til í Føroyahúsinum í Store Kongensgade.

Hetta tíðarskeiðið gjørdi kvinnurørslan av álvara um seg. Serliga reyðsokkarnir, sum í stóran mun vóru vælútbúnar kvinnur, gingu á gøtunum og bardust fyri friari fosturtøku og líkaløn. Tað var um hetta sama mundi, at lunnar vóru lagdir undir Kvinnufylkingina her, greiðir Bergtóra frá.

Afturvið einum drekkamunni sótu vit ofta og tosaðu um bókur vit høvdu lisið, um samfelagslig og privat viðurskifti, um politikk, forðingar og sálarlig viðurskifti hjá okkum sum kvinnur. Vit løsu alt møguligt, tóku lut í og stóðu til tað, ið kvinnur tá kjakaðust og skrivaðu um – og heimkomnar høvdu bæði Elin og eg hug at halda fram við hesum arbeiði.

Kvinnufylkingin verður stovnað

Eftir loknan lesnað fluttu tær í 1975 heim aftur til Føroyar, og her funnu tær skjótt saman við øðrum líkasinnaðum kvinnum, sum hugsaðu um at gera eina kvinnufylking. Saman við Turið Dahl, sálu, Elin Henriksen og Mariu Jacobsen sótu tær veturin 1975 og lögdu ætlanir um, hvussu

skipast kundi fyri eini arbeidssfæri fylking.

Nakað seini varð lýst í bløðunum eftir kvinnum sum vóru áhugaðar í at vera við, og 8. mars 1976 helt Kvinnufylkingina í Havn stovnandi fund í bíðirúminum á Tannklinikkini hjá mammu Bergtóru, Miu Trónd. Her møttu einar 20 kvinnur upp. Felagsskapurin var skipaður á ein hátt sum var eyðkendur fyri bólkur innan reyðsokkarørsluna tá.

Vit lögdu dent á at skipanin skuldi vera antiautoritær, við fløtum strukturi og felags leiðslu. Hvør bólkur hevði ábyrgd av tí tær søgdu og gjørdu, meðan felagsfundirnir vóru hægsti myndugleiki í teimum avgerðum sum viðkomu øllum, og hvørs avgerðir sostatt eisini myndaðu Kvinnufylkingina úteftir sum tann felagsskapur, hon var. Tað var týðningarmikið, at hvør kundu arbeiða við sínum hjartamálum, men altíð undir egnari ábyrgd, og harvið eisini uttan neyðturviliga samtykt frá felagsfundinum.

Eftir hetta var nógv virksemi í nýstovnaða felagsskapinum, og fleiri ymsir bólkur arbeiddu dúgliga við ymsum evnum. Kvinnufylkingin helt felagsfundir sínar á Háskúlanum og seinni á Býarbókasavninum. Annað virksemi fór fram heima hjá teimum sjálvum.

Her var millum annað arbeitt við málum so sum barnaansing, barnsburðarloyvi og líkaløn. Ein bólkur fekst við fyrirbyrging og fría fosturtøku. Tá í tíðini fingist hitir bert til keyps á apotekinum, og arbeitt var fyri at fáa hitir til keyps í ávísam handlum. Kjakið um hitir og serliga fosturtøku kundi loypa øði í fólk, men tað fekk ikki tær kvinnurnar at halda seg aftur, fortelur Bergtóra.

Vit fingi toyggjið frá summum viðvíkjandi kjakinum um hitirnar, men tá vit vágaðu okkum at tosa um fosturtøku, tá var ikki at vera fyri. Tíbetur høvdu vit bæði óráðgav, gløggar og djarvar kvinnur, sum ikki lótu sær siga, tá ið tær høvdu eina uppgávu at loysa.

Bergtóra var sjálv í einum bólki,

sum virkaði fyri at bøta um føðiumstøðunum hjá kvinnum í Føroyum. Hóast tær møttu mótstøðu, kom glið á og okkurt ítøkiligt burtúr arbeiðinum.

Eitt nú fingi vit saman við raskari jarðarmóðir og fysioterapeuti skipað fyri skeiðum í føðifyrireiking saman við Kvøldskúlanum í Havn. Hesi vóru fyrstu skeið av sínum slag í Føroyum. Eisini stríddust vit í árávis fyri at fáa pápar við inn á føðistovurnar. Tað uppskotið møtti harðari mótstøðu, ikki minst frá læknum, men eisini frá onkrari jarðarmóður.

Steðgaðu ferðsluni við barnavognum

Kvinnufylkingin dugdi sum heild væl at gera vart við seg. Hetta var áðrenn Sjóntvarp Føroya var sett á stovn, og tí var tað í prentmiðlunum at kjakast bleiv um eitthvørt kvinnupolitiskt mál, og felagsskapurin skrivaði hópin av lesarabrøvum til bløðini.

Eisini kravgongurnar fekk felagsskapurin nógva umrøðu fyri. Á altjóða kvinnudegnum í

1977 skipaði Kvinnufylkingin fyri stórari kravgongu frá Sjótleikarhúsinum oman á Vaglið við røðum, sangi og plakatum. Nøkur hundrað fólk møtti upp, flest kvinnur, men eisini nakrir menn.

1978 vakti Kvinnufylkingin ans, tá mótmælt var móti ferðsluviðurskiftunum í Havn. Bilferðslan í miðbýnum varð steðgað av gongufólki, barnavognum og súkklum júst meðan ferðslan var hin mesta, og politiið mátti eina løtu leggja uppí. Endamálið var at verja tey veiku í ferðsluni, sum ofta vóru kvinnur og børn.

Vit vildu vísa á hvussu trupult tað var at ferðast í ferðsluni við børnum og eldri illa gongdum fólk. Har var als ikki gangandi niðri í miðbýnum, so vit valdu at steðga allari ferðsluni í ein hálvan tíma. Tað hoyri eg fyri enn tann dag í dag.

Av øðrum átøkum hjá Kvinnufylkingini kann nevast skráseting av tí stóra talinum av havnarbørnum, sum høvdu tørv á almennum ansingarplássi. 8. mars

ALTJÓÐA
KVINNUDAGUR

KRAVGONGA OG FÓLKAFUNDUR
VERÐUR SUNNUDAGIN 6. MARS
FARIÐ VERÐUR FRÁ SJÓNLEIKARHÚSINUM KL. 15.00
KVINNUFYLKINGIN

SAMANHALD
GEVUR STYRKI